

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: монографія. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 243 с.
2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология. М. : Логос, 2000. 384 с.
4. Киричук О. Соціально-комунікативна активність особистості в контексті суб'єктно-вчинкової парадигми. *Рідна школа*. 2007. № 5. С. 12–15.
5. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти, «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.12.2020 р. № 2736. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
6. Тополенко О. О. Психологічна готовність керівників до прийняття управлінських рішень (теоретична модель). *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2007. № 3. Ч. 1. С. 127–131.
7. Чобітько М. Г. Самовдосконалення студентів-майбутніх учителів — у процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки. *Педагогіка і психологія*. 2004. № 1. С. 57–69.

Несторук Наталя Анатоліївна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та методики викладання,
Горлівський інститут іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

АКТУАЛЬНІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ СЬОГОДЕННЯ

Викладачі покликані сьогодні підготувати таке покоління, яке здатне втілювати в життя найкращі цінності суспільства. Значний обсяг нових понять і педагогічних інновацій вимагає від педагогічного працівника нових компетенцій, щоб бути спроможним до системного розгляду всіх змін і в освіті [4, с. 7]. У певних кругах наукової спільноти існує думка, що від педагогічних працівників залежить не тільки успіх навчального закладу, а й розвиток держави. Ситуація, що склалася сьогодні в сфері освіти, вимагає проектування нової структури спеціальної психолого-педагогічної підготовки як майбутніх викладачів, так і діючих.

Разом з тим аналіз досліджень і публікацій Я. А. Коменського, В. Сухомлинського, О. Абдуліна, А. Алексюка, І. Беха, М. Євтуха, І. Зязюна, В. Стрельнікова, В. Горова, І. Ісаєва, Ю. Сорокопуда свідчить про актуальність проблеми психолого-педагогічної підготовки та перепідготовки викладацьких кадрів для освітніх закладів педагогічного й непедагогічного профілю. У низці досліджень йдеться про потребу подолання суперечностей між рівнем сформованості психолого-педагогічної компетентності викладачів і сучасними вимогами щодо викладання у закладах освіти.

Метою роботи є аналіз психолого-педагогічних вимог до педагогічних працівників та обґрунтування структури спеціальної психолого-педагогічної підготовки як майбутніх викладачів, так і діючих, що в реаліях сьогодення адаптуватиме суб'єктів освіти до навчальної діяльності.

Загальноприйняті вимоги до педагогічних працівників упродовж останніх століть залишаються важливими й актуальними до сьогодення. Зокрема, чеський педагог Я. А. Коменський сформував дидактичну систему освіти, у якій головне місце у справі виховання та навчання дітей відвів педагогу, наголошуючи, що його професія «найпочесніша під сонцем», а тому «найкращі з-поміж людей нехай будуть учителями» [2, с. 184].

Студентська молодь з кожним роком стає все більш різноманітною за багатьма аспектами: від мови, культури та віросповідання до способу життя й інше. Згідно з цими викладач повинен чітко усвідомлювати особисту відповідальність за проведення занять; повинен бути орієнтований на пошук і виявлення істини, логічно мислити, вміти знаходити головне в безлічі потоку інформації; мати активну соціальну позицію і бути носієм загальнолюдських цінностей; бути ерудованим, обізнаним у сфері освіти для удосконалення своєї викладацької діяльності; бути терплячим до здобувачів освіти, які допускають помилки при навчанні, але не допускати нахабства і безкультур'я з боку молоді; об'єктивно оцінювати досягнення підлітків разом з доцільною вимогливістю; бути толерантним у спілкуванні, порядним у ставленні до студентів, до їх ініціативи. Надзвичайно велике значення має здатність викладача регулювати і керувати своїм психологічним станом. Уміння володіти собою В. Сухомлинський називає одним із найнеобхідніших, оскільки від нього залежить успішність діяльності педагога [3, с. 165]. Це вимагає від сучасного викладача особливих компетенцій, особливої психолого-педагогічної підготовки.

Не може не звернути увагу на себе і той факт, що для молоді змінилась траєкторія ціннісних орієнтацій педагогічних працівників. Професіоналізм поступився місцем таким особистісним якостям педагога, як справедливість, чесність, доброта, чуйність, порядність, розуміння, сучасність, почуття гумору, простота у спілкуванні, уміння захопити, тактовність, товарицькість, об'єктивність, дбайливість і довіра, совісність, емпатія. Хороші відносини зі здобувачами освіти, однак, залежать не тільки від ентузіазму вчителів і старанної праці. Гумор, особисте ставлення до їх потреб і труднощів, інтерес до своїх захоплень і т. д. також грають дуже важливу роль. Навчання не повинно бути відрізане від реального життя здобувачів освіти. Якщо підліткі відчують, що вчитель вірить у своїх здобувачів освіти, їх результати навчання можуть підвищитись. Викладач повинен гарантувати здобувачам освіти, що робити помилки абсолютно нормально, коли хтось вчиться.

У сучасній педагогіці існує дуже багато загальновідомих понять, таких як «педагогічна майстерність», «педагогічна культура», «професійна компетенція», «педагогічна кваліфікація» та ін. Кожне з них неможливо витлумачити без поняття професіоналізму педагога. Всі ці поняття вказують на рівень педагогічних умінь майбутнього викладача. Компетентний педагог повинен мати такі професійні компоненти, як вміння системно сприймати педагогічну реальність; здатність вільно орієнтуватися в предметній області; технологічність; вміння інтегруватися з іншими досвідом; здатність до педагогічної рефлексії; креативність [1, с. 36].

Отже, педагогічну компетентність викладача складає фундаментальна професійна педагогічна підготовка в тісному зв'язку з професійно спрямованою психолого-педагогічної підготовкою, що в реаліїях сьогодення адаптуватиме суб'єктів освіти до навчальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутенко Н. А. Компетенції сучасного викладача вищої школи в контексті реалізації його місії. *Вісник Львівського університету. Серія педагогіки*, 2009. Вип. 25.4.1. С. 31–39.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
3. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.